

γυναικού προτὸν τῆς βιομηχανικῆς καὶ χρηματιστικῆς ἐποχῆς μας. (Τραπεζίται, μεγάλοι βιομήχανοι, μεγαλέμποροι κ.τ.λ.).

Η μεσαία μπορζουαζία μας εἶνε ἀναμφιβόλως πολυαριθμοτέρα, ἀν καὶ σχετικῶς μὲ τὸν λοιπὸν δύκος τοῦ λαοῦ εἶνε καὶ αὐτὴ δλιγάριθμος. Τὸ τοιοῦτο δὲν ἔμποδίζει, ἔνοεῖται, γὰ παῖς η ἐπίσης σπουδαίον ρόλον εἰς τὰς τύχας τοῦ κράτους (εὐκατάστατοι βιομήχανοι, ἔμποροι, κτηματίαι, πλούσιοι χωρικοί συνάμψι δὲ μέγα μέρος τῶν ἱστορικῶν οἰκογενειῶν τῆς χώρας.)

Μὲ δύο λέξεις εἴμποροῦμεν γὰ εἶπωμεν:

“Ολη ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος μέχρι σήμερον καθ’ δλοκληρούν εύρισκετο εἰς τὰς χεῖρας τῆς μεγάλης καὶ μεσαίας μπουρζουαζίας!

“Οσογ δ’ ἀφορᾷ τὴν μικρὰν μπουρζουαζίαν, ἡ ὅποια ἀναμφιβόλως ἀποτελεῖ τὸν μέγαν δύκον τοῦ λαοῦ, (μικροέμποροι, τεχνίται, χωρικοί κτλ.) ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτῆς εἰς τὰ πράγματα τῆς χώρας ἥτο καὶ εἶνε σχεδόν μηδωρινή! Πρωτοφανές καὶ παράδοξον ἀλλ’ ἀληθιές.

Καὶ τοῦτο μὲν ἐλεύθερον πολίτευμα καὶ γενικὴν ψηφοφορίαν! Αὐτὰ εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τῶν μεγάλων λέξεων, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ὑπνωτιστικῆς καταστάσεως.

Ἐργάτας— Προλεταρίους ἔχομεν; ἀναμφιβόλως. Ἀφοῦ ἔγκαθιθρύσωμεν τὸ καπιταλιστικὸν βιομηχανικὸν σύστημα, ἥτο δυνατὸν γὰ μὴ ἔχωμεν προλεταρίους; Εὔτυχως ἔχομεν καὶ αὐτὸς εἶνε τὸ φαιειγότερον ἴσως σημεῖον, τὸ δόποιον δίδει τὰς μεγαλειτέρας ἐλπίδας πρὸς ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας μας. Διότι οἱ προλετάριοι εἶνε τὸ ὑγιέστερον, γενναθερού, φαγατικώτερον καὶ ἀδιαλλακτώτερον στοιχεῖον τῆς κοινωνίας.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔγγονεῖται δὲν εἶνε πολλοί, διαρχῶς διμώς θὰ αὐξάγουν μὲ τὴν πρόοδον τῆς βιομηχανίας, τῆς μεγάλης γεωργίας (ἀγροτικοὶ ἐργάται) τοῦ ἔμπορου καὶ τῆς γαύτιλίας. Ὡστε ἔχομεν τὰς ἔξις τάξεις: 1) Πλουτοχρήτιαγ ἐν γένει, περιλαμβάνουσαν μεγάλους καὶ μεσαίους ἀ-

στούς, ἀποτελοῦντας, μέχρι σήμερον τὴν κυριαρχοῦσαν τάξιν τῆς Ἑλλάδος. 2) Μικροὺς ἀστούς, ἀποτελοῦντας τὸν μέγαν δγκον τοῦ λαοῦ, μὴ παιζοντας δμως κανὲν σχεδὸν κοινωνικὸν ρόλον καὶ 3) Τοὺς Ἐργάτας—Προλεταρίους, εὑρισκομένους ἐγ γεννήσει καὶ ἀναπτύξει. Πλὴν τούτων πρέπει νὰ ἀγαφέρωμεν δλους ὅσοι, στεροῦμενοι Ἰδιοκτησίας, ἀποζοῦν ἐκ τῆς πνευματικῆς τῶν ἔργασίας. (Ὑπάλληλος: ἀγθροῖς τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων, τῶν γραμμάτων, τῶν καλῶν τεχνῶν φειτηταί κλπ.. δλοι αὐτοὶ ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς τῶν καταστάσεως κυμαίνονται μεταξὺ μπορζουαζίας καὶ προλεταρίων. "Ολαι λοιπὸν αἱ κατώτεραι αὐται τάξεις, αἱ δποῖαι μέχρι σήμερον πρὸς μεγάλην ζημίαν τῆς κοινωνίας μᾶς, ἐσώποῦσαν, πρέπει νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν παθητικὴν τῶν κατάστασιν καὶ ἀρχίσουν τὸν πόλεμον μὲ τὴν κυριαρχοῦσαν πλουτοκρατίαν. Πρὸς τοῦτο δμως χρειάζεται δπως αἱ τάξεις αὐται λάβουν πλήρη συγαίσθησιν τῆς ὑπάρξεως καὶ Ἰδιότητος αὐτῶν ὡς τοιούτων τάξεων, συνάμα δὲ καὶ τῆς μεγάλης κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῶν. "Αμα ἡ συναίσθησις ἔλθη δ πόλεμος ἀμέσως θὰ ἀρχίσῃ καὶ θὰ μᾶς φέρῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὰ ποθητὰ ἀποτελέσματα. Τὴν ἀρχὴν θὰ κάμινουν οἱ ἔργαται, ὡς ἡ πλέον πιεζόμενη καὶ ἀδικουμένη τάξις, ἡ δποῖα δὲν ἔχει κακρὸν καὶ δρεξὶν νὰ περιμένει πολὺ μὲ τὴν πρώτην δὲ εύχαιρίαν θὰ ἀρχίσῃ τὸν ἀγῶνα. Αὐτοὺς θὰ ἀκολουθήσουν οἱ μικροὶ ἀστοί, τοῦτο δὲ θὰ ἀναγκάσῃ ἐπὶ τέλους τὴν κυριαρχοῦσαν πλουτοκρατίαν νὰ παύσῃ τὸν μεταξὺ τῆς φευτοπόλεμον καὶ ἐσπευσμένως συμπαγῆ εἰς μίαν τάξιν, δπως ἀρχίσῃ τὸν ἀληθῆ πόλεμον μὲ τοὺς νέους πραγματικοὺς ἐπικινδύνους ἔχθρούς.

"Ἄς ὑποθέσωμεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν δτι δλα αὐτὰ μὲ κακρὸν ἐπραγματοποιήθησαν καὶ δτι ἔχομεν ήδη εἰς τὴν Βουλὴν τρία πολιτικὰ κόμπατα μὲ ὥρισμένα προγράμματα, ἀντιστοιχοῦντα μὲ τὰ συμφέροντα τῶν τριῶν τάξεων: Εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα— τὴν γῦν κυριαρχοῦσαν πλουτοκρατίαν, πρεσβεύουσαν πλέον φυγερὰ συντηρητικὰ Ἰδεώδη καὶ προσπαθοῦσαν νὰ διασώσῃ, εἰ δυνατόν, περισσότερα ἀπὸ τὴν ση-

μερινήγ της λείαν.

Εἳς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα—τοὺς δύτιπροσώπους τῶν ἔργατικῶν τάξεων ἐν γένει, μὲ τὰς φανατικὰς ριζοσπαστικάς των τάξεων καὶ εἰς τὸ κέντρον τοὺς πολυπληθεῖς μικροὺς ἀστούς μὲ τὰ γνήσια δημοκρατικὰ τῶν φρονήματα καὶ τὴν σώφρονα προσδεστικήν καὶ φιλελευθέραν δρᾶσιν τῶν.

Ἐὰν τὸ ζωιόντευ συμβῇ ποτε, τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶναι τὰ καλλίτερα: *Ολα τὰ σημερινὰ ἔχρυθμα συμπτώματα, τὰ δποτα τάσσου σχετικού τὸ κεφάλι τῶν χριτικῶν, θὰ ἀρχίσουν τὸ ἔνα μετὰ τὸ ἄλλο νὰ θεραπεύωνται. Η συναλλαγὴ θὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, διότι ἡ κυριαρχοῦσα τάξις θὰ ἔχῃ ἀπέναντί της ἀληθή δύτιπολίτευσιν, ἐλέγχουσαν αὐτηρῶς, ἀρ' ἑτέρου δὲ οἱ βουλευταὶ ὡς ἀνθρωποι: ὥρισμένης πλέον τάξεως καὶ κοινωνικῶν ἴδεων καὶ τάξεων, δὲν θὰ εἶναι ἐλαστικοὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἰμποροῦν νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν ἐλαστικότητά τά των πρὸς ἀτομικὰ μόνον συμφέρουτα. Μεταβάσεις ἀπὸ τὸ ἔνα κόμμα εἰς τὸ ἄλλο θὰ καταντήσουν σχεδὸν ἀδύνατοι. Ο τύπος θὰ βελτιώθῃ πολύ, ἐξερχόμενος τῆς σημερινῆς ἀστιστού καὶ δυοιςιδρφου καταστάσεώς του. Καὶ τότε θὰ ἔχωμεν βιδαίως ἐπιπολαῖους καὶ ἀμαθεῖς ἐφημερίδας, ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν καὶ καλάς, μὲ ὥρισμένας κοινωνικὰς ἀρχὰς καὶ ἴδεώη. Κάθε κοινωνική τάξις καὶ πολιτικὸν κόμμα θὰ ἔχῃ καὶ τὸν τύπον του. Θὰ ἔχωμεν φύλλα συντηρητικά, φιλελεύθερα, δημοκρατικά, ριζοσπαστικά, σοσιαλιστικά! Καὶ φανατικὸν πνευματικὸν ἀγῶνα μεταξὺ αὐτῶν. Εκκαστος θὰ ἥμπορῃ νὰ ἔχῃ ἐφημερίδα τῶν ἀρχῶν του καὶ τὰ αἰώνια παράπονα διὰ τὴν ἐλλειψιν σοδαροῦ τύπου θὰ παύσουν. Τὸ μέγα καὶ σπουδαῖον ζήτημα τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τότε — καὶ τότε μόνον — θὰ ἀρχίσῃ νὰ αμβάνῃ ἐν τῇ πράξει σάρκα καὶ δστα. Επειδὴ ἡ πλούτοκρατία φανατικῶς θὰ ὑπερασπίζεται δλας τὰς σημερινὰς ψευδεῖς παραδόσεις, τοὺς τόσου καλοὺς συμμάχους της πρὸς ἀποτύφλωσιν καὶ ἀποπλάνησιν τοῦ λαοῦ, ἐπομένως καὶ τὴν καθαρεύουσαν γλώσσαν μὲ τὸ ἀποστρεβλωτικὸν ἐκπαιδευ-*

τικδυ σύστημα, ή αντιπολίτευσις θὰ ἀναγκασθῇ νὰ λάβῃ
ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ,
ὅπως δι' αὐτῆς ἐπισπεύσῃ τὴν ἀφύπνισιν καὶ ἀναγέννησίν
του. "Οσογ δ' ἀφορᾷ τὴν ἔργατικὴν τάξιν, αὐτὴ ἔννοεῖται
ψυχολογικῶς δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν καθαρεύου-
σαν καὶ ἄμα ἀναλόη τὸν κοινωνικὸν ἀγῶνα ὡς μόνον τῆς
ἔργανον θὰ μεταχειρίζεται τὴν ζωντανὴν μητρικὴν γλῶσ-
σαν καὶ μόνον αὐτὴν. "Ωστε τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσης θὰ λυ-
θῇ οὐχὶ μὲ τὰς σημερινὰς ἀκαδημαϊκὰς συζητήσεις, ἀλλ' ἐν
τῇ πράξει, ἐν τῷ κοινωνικῷ ἀγῶνι" ή μητρική μας γλῶσ-
σα χρησιμεύουσα ὡς ὕργανον δλοκλήρων κοινωνικῶν τάξε-
ων θὰ ἔχῃ πολυαρίθμους ὑπερασπιστὰς ἐντὸς τῆς Βουλῆς,
οἱ ὅποιοι μόλις κατορθώσουν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν κυβέρνησιν
θὰ προσπαθήσουν βαθμηδὸν νὰ εἰσάξουν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν
ἐπισημού μηχανὴν τοῦ κράτους, δπως ἀρμόδιει καὶ θὰ γίνῃ
ἀγαποφεύχτως μίαν ἥμέραν.

Τὸ δτι οἱ πολιτικοὶ μας θὰ γίνουν τότε ἀγθρωποι τῆς
δουλειᾶς μὲ ὥρισμένας ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις καὶ δτι τὰ
κατὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς δυναστείας παράπονα θὰ
χάσουν κάθε λόγον ὑπάρξεως, αὐτὸ πιστεύω εὔχολα τὸ ἐν-
γοεὶ καθείς. Καὶ τὰ ἄλλα τυχόν ἔχτροπα συμπτώματα θὰ
ἐξαλειφθοῦν βαθμηδὸν διέτι ὡς ἐκ τῆς ἀληθιοῦς ἔξελέγξεως
καὶ τῆς κινητοποιήσεως μεγαλειτέρων θετικῶν δυνάμεων θὰ
ἐξυγιανθῇ βαθμηδὸν τὸ ἐλῶδες ἔδαφος, τὸ παράγον σήμε-
ρον τὰς κακὰς αὐτὰς ἀγαθυμιάσεις! Ἀλλ' ἐδῶ προβάλλεται
ἄφ' ἑαυτοῦ τὸ ἔρωτημα: Πόθεν θὰ ἀρχίσῃ η πρὸς τοιαύτην
ἀναγέννησιν ἐνέργεια; Ποῖος θὰ δώσῃ τὴν πρώτην πρὸς
τοῦτο ψήσιγ; "Ἡ κυριαρχοῦσα τάξις μας ιδὲν ἔχει βεβαίως
καγέγα συμφέρον νὰ κινήσῃ παρόμοια ζητήματα, δπως ἀγο-
ἴξῃ τὰ μάτια τῶν κατωτέρων τάξεων.

Τουναγτίον αὐτὴ θὰ ὑποδεχθῇ ἔχθρικῶς πᾶσαν πρὸς
ἀφύπνισιν τοῦ λαοῦ κίνησιν, πολεμόσα αὐτὴν φανατικῶς μὲ
ὅλα τὰ θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα μέσα ποὺ τῆς παρέχει η προγο-
μιούχος θέσις της. Πρέπει λοιπὸν νὰ εύρεθοῦν ἄλλα κοινω-
νικὰ στοιχεῖα μὲ τὴν ἀπαιτουμένην κοινωνικὴν μέρφωσιν,

πλήρη θὲ συγάμια ἀνδρικοῦ σθένους καὶ αὐταπαρησίας, ξ-
τοιμα γὰ προσφέρουν τὰς δυνάμεις τῶν πρὸς ἀφύπνησιν καὶ
διοργάνωσιν τῶν κατωτέρων ἀστικῶν καὶ ἐργατικῶν τά-
ξεων. Ἐάν μελετήσωμεν τὴν εὑρωπαῖκήν ἴστορίαν, θὰ ἴδω-
μεν γὰς διαφοράς τὴν εὐρωπαῖκήν ἀγεπτυγμένη τάξις καὶ ίδιως ἡ νε-
ολαία ἐλάμβανε τὴν πρωτοδουλίαν γὰ ποδελέη τὰ κακῶς
κείμενα καὶ διοργανώσῃ ἔκεινα τὰ στοιχεῖα τῆς κοινωνίας,
τὰ διόπτα τὰ μόνα ἵκανα πρὸς γένα προοδευτικήν κί-
νησιν. Ὅταν εἰς τὰ διάφορα εὐρωπαῖκὰ κράτη ἡ ἀριστο-
κρατία εὑρίσκετο εἰς καταφαγές σημείον διαφθορᾶς καὶ κα-
ταπτώσεως τουγαντίον δὲ προέβαλε ἡ τάξις τῶν διστῶν μὲ
γένεα κοινωνικὰ ίδεωδη, μέρος τῆς ἀριστοκρατίας, δια καὶ
ἀριθμητικῶς ἐλάχιστον, ἐν τούτοις τὸ μᾶλλον ἀγεπτυγμέ-
νον καὶ εὐγενές, συναισθανόμενον τὸ δημιούργον καὶ
διεφθαρμένον τῆς τάξεως του, ἀπηργήθη αὐτὴν καὶ προσε-
χώρησεν εἰς τὴν γέναν ἀστικήν τάξιν, καταναλῶσας διλας του
τὰς δυνάμεις πρὸς διάδοσιν καὶ ἐγκαθίδρυσιν τῶν γένων ίδε-
ωδῶν. Τὸ ίδιον συγένη κατόπιν, δταν τὸ γένον ἀστικόν καθε-
στώς ἥρχισε γὰ δεικνύει ἐν τῇ πράξει διλα του τὰ ἀρνητικὰ
καὶ τρωτὰ μέρη καὶ τότε τὰ εὐγενέστερα παιδιὰ τῆς μπουρ-
ζουαζίας, μὴ δυνάμενα γὰ συμφιλιωθοῦν μὲ τὰ ἐλαττώματα
καὶ ἀμαρτήματα τῆς τάξεως των, ἀπηργήθησαν αὐτὴν καὶ
ἀφιέρωσαν τὰς ίδυνάμεις τῶν πρὸς ἀφύπνησιν καὶ διοργάνωσιν
τῶν κατωτέρων ἐργατικῶν τάξεων, πρὸς τὸ συμφέρον διηγη-
τῆς κοινωνίας! Ἄσ τοιεστάσωμεν τώρα, παρουσιάζει ἡ ἀστι-
κή μας τάξις ἐν γένει τοιαῦτα στοιχεῖα, τὰ διόπτα δχι μόνον
γὰ συναισθάγωνται βαθέως τὴν διαφθοράν καὶ σαπίλαν αὐ-
τῆς, ἀλλὰ καὶ γὰ ἔχουν πλήρη κοινωνικήν ἀνάπτυξιν, γεν-
ναῖον χαρακτῆρα καὶ αὐταπάρυνησίαν πρὸς κοινωνικήν ἀγα-
μαρφωτικήν δρᾶσιν; Φρογῶ δτι ἀμεσος ἀρνητική ἡ καταφα-
τική ἀπάγτησις εἰς τοῦτο εἶνε ἐξ ίσου τολμηρά. Κατὰ τὸ
φαινόμενον ὡσδύν γὰ μὴν ὑπάρχουν, ἐξ ἀλλου δμως ἡ Ἐλ-
λὰς τώρα διατρέχει ἐκτάχτους φυχολογικάς στιγμάς, διέρ-
χεται μεταβατικόν στάδιον ταχέως βαίνουσα πρὸς τὴν λύσιν
πολλῶν απουδαίων καὶ ζωτικῶν ζητημάτων τὰ διόπτα ἔχουν

ώριμάσει ἀπὸ πολλοῦ, ἐπομένως πρέπει νὰ ἔχγλείη ἰσχυρὰ στοιχεῖα διτινὰ μὲ τὴν πρώτην ἔξωτερην ὥθησιν θὰ δεξουγ τὴν ὑπαρξὴν τῶν. Πλὴν τούτου καὶ τώρα ἀκόμη ὑπάρχουν ὡρισμένα στοιχεῖα, τὰ δποῖα δν καὰ στεροῦνται γενικῆς κοινωνικῆς μορφώσεως, ἐν τούτοις εἰς ὡρισμένα κοινωνικὰ ζητήματα ἔχουν προχωρήση τόσον πολύ, καὶ ἀναπτύξη τοιαύτην ρώμην χαρακτῆρος καὶ εἰλικρίνειαν ὥστε μᾶς ἀφοροῦν κάθε δικαίωμα ἀμφιβολίας περὶ τῆς ζωτικότητος τῆς φυλῆς μας. Τοιαῦτα στοιχεῖα κατ' ἔμὲ εἶναι οἱ δημοτικισταὶ—οἱ ἀτρόμητοι ὑπέρμαχοι τῆς ζωντανῆς μας γλώσσης. Οἱ δημοτικισταὶ ἔκληθησαν ὑπὸ τῆς ἴστορίας γὰ παῖζουν σπουδαίον ρόλον εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας μας. Εἶναι ἀναμφισβόλιως τὰ καλύτερα, γνωστικότερα, γενναιότερα, καὶ τὰ μᾶλλον ἐγθουσιώδη παιδιὰ τῆς μπουρζουάζιας μας· ἀφοῦ κατέρθωσαν εἰς τὸ μέσον τοιούτου ὠκεανοῦ ψεύδους καὶ ἀπάτης γὰ ἀπαλλαγοῦ ἰσχυρῶν προλήψεων, ἔστω καὶ εἰς μερικὰ μόνον ζητήματα, τὸ τοιοῦτον ἀποδεικνύει δτι ἔχουν ὑγιῆ ἐγκέφαλον καὶ γενναῖον, εἰλικρινῆ χαρακτῆρα, πρᾶγμα σπάγιον εἰς τοιαύτην σχολαστικήν, διεφθαρμένην καὶ σατανικῶς ἐγωιστικήν ἀσμόσφαιραν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν οἱ δημοτικισταὶ εἶνε ἐπὶ ταῦ παρόντος τὰ μόγα σχεδὸν ὑγιαὶ στοιχεῖα τοῦ τόπου, ἵκων πρὸς θετικὴν κοινωνικὴν ἔργασίαν. Ἐὰν μέχρι σήμερον σχετικῶς δὲν ἔπραξαν πολλά, εἰς τοῦτο πταίει οὐχὶ ἡ καλὴ τῶν θέλησις, ἀλλὰ ἡ οὐτιπιστικὴ τακτικὴ τῶν, ἡ δποῖα δὲν ἡμποροῦσε γὰ δώσῃ σοβαρὰ ἀποτελέσματα. Εἰς αὐτὸν ἔπεσαν καὶ αὐτοὶ θύματα τῆς γενικῆς ἀμαθείας τοῦ τόπου εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα. Οἱ δημοτικισταὶ ἔφαντάσθησαν δτι ἡμποροῦν γὰ λύσουν τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, χωρὶς καὶ θίξουν τὸ δλον κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, μὴ θέλοутες γὰ ἐγνοήσουν δτι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα δὲν εἶνε τόσον ἀκαδημαϊκῆς, δσον κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς φύσεως, στεγώτατα συγδεδεμένον μὲ δλόχληρον ἴστορικὸν καὶ κοινωνικὸν σύστημα, ἐπομένως δὲ τότε μόνον δυνατὸν γὰ λυθῆ ἐν τῇ πράξει, δταν όλογισθῇ τὸ δλον

αὐτὸς κοινωνικὸν σύστημα. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτοῦνται δχὶς ἀκαδημαϊκαὶ συζητήσεις ἀτόμων, ἀλλὰ εὑρεῖα κοινωνικὴ δρᾶσις διλοχλήρων τάξεων, αἱ δποῖαι μόνον εἰς θέσιν νὰ ἀγαπτύξουν τὴν τεραστίαν ἔκεινην δύναμιν, τὴν ἀναγκαῖαν διὰ τὸν κλονιαμὸν τοιούτου στερεοῦ οἰκοδομῆματος. Οἱ δημοτικισταὶ ἀντὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ προσελκύσουν καμίαν κοινωνικὴν τάξιν, ἐπὶ τῆς δπολας καὶ νὰ στηρίζονται, ἔχαναν τὸν καιρὸν τῶν εἰς ἀχάρπους, ως ἐπὶ τὸ πολὺ συζητᾶσις, προσπαθοῦντες νὰ καταπείσουν ἀνθρώπους, οἱ δποῖοι ως ἔχ τῆς κοινωνικῆς τῶν θέσεως δὲν εἰμποροῦν νὰ εἶναι δημοτικισταί. Καὶ αὐτὴν τὴν ἔργατικὴν τάξιν οὔτε καν ἐφρύντισαν νὰ προσελκύσουν, πρᾶγμα εύκολώτατον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔνδιεφέροντο μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς, νὰ τὴν ἔδοιθουν εἰς τὸν κοινωνικὸν τῆς ἀγῶνα νὰ συνέτειγον εἰς τὴν διοργάνωσιν καὶ ἀγάπτυξιν τῆς προσφέροντες εἰς αὐτὴν ἀνάλογον τροφήν, σύμφωνον εἰς τὰ συμφέροντά της κτλ.

’Αλλ’ οἱ δημοτικισταὶ δὲν θέλουν νὰ εἶναι κοινωνιολόγοι, ἐπιθυμοῦν νὰ μείνουν γλωσσαλόγοι. Νομίζουν δτὶ μὲ τὰς συζητήσεις, τὰ ποιῆματα καὶ τῆς ρομάντζες ἡμποροῦν νὰ φέρουν κοινωνικὰς μεταβολὰς. ’Αντὶ νὰ κυττάζουν τὰς κατωτέρας τάξεις, τοὺς φυσικοὺς τῶν συμμάχους, προσπαθοῦν νὰ καταπείσουν τὰς ἀνωτέρας τάξεις, αἱ δποῖαι ως ἔχ τῆς φυχολογίας τῶν δὲν ἔχουν καμίαν ἀνάγκην καὶ συμφέροντο νὰ «έχχυδαιστοῦν».

Προσπαθοῦν νὰ ἔχλαικεύσουν εἰ δυνατὸν περισσότερον τὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ, αὐτὸν δὲ τὸν λαὸν τὸν ἀποφεύγοντα, δειχγύοντες τὴν τυπικὴν ἔκεινην ἀδιαφορίαν εἰς τὰς τύχας τῶν κατωτέρων ἔργατικῶν τάξεων, τὴν τόσον ἔμφυτον εἰς δλους μας, ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους μέχρι τοῦ τελευταίου ἀπὸ ἥμας, διότι κατὰ βάθος δλοι εἴμεθα συγτηρητικοὶ ἀριστοχράται, διαρχῶς κυττάζοντες πρὸς τὰ δικα, δισυνείδητα δύματα τοῦ συντηρητικοῦ πνεύματος τῆς φυλῆς μας! ’Εδν οἱ δημοτικισταὶ εἶναι δημοκρατικῶτεροι καὶ ἔνδιεφέροντο περισσότερον μὲ τὸν κατώτερον λαόν, θὰ προσπάθουν νὰ σπουδάσουν τὰς ἀνάγκας του, θὰ μετέβαινον πρὸς

αὐτὸς δπως τὸν ἀφιπύλουν, τὸν ἀναπτύξουν, τὸν διωργανδούν μεταχειρίζομενοι τὴν ζωγτανήν μητρικήν των γλώσσαν ως δργανον προφορικῆς καὶ γραπτῆς προπαγάνδας καὶ τότε ὅχι μόνον τὸ ζητημα τῆς γλώσσης θὰ πρωτηγαγον ἐν τῇ πράξει ἀπείρως περισσότερον, ἀλλὰ καὶ τὸν λαὸν θὰ ἔθογθουν εἰς τὰς ἀγάγκας του καὶ τὸ σπουδαιότερον! θὰ ἔσυρον ἀπὸ πίσω τους δλοκλήρους κοινωνικὰς τάξεις καὶ θὰ ἡσαν σήμερον ισχυρὰ κοινωνικὴ δύναμις ἐν Ἑλλάδι, δυναμένη νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου καθεστῶτος. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονογήσωμεν οὔδ' ἐπὶ στιγμήν, δτι μόνον ἔκεινη ἡ κίνησις ἥμπορει νὰ ἔχῃ ἐπιτυχίαν καὶ πρακτικὴν σημασίαν, ἡ δποῖα στηρίζεται ἐπὶ δλοκλήρου κοινωνικῆς τάξεως. Διὰ γὰρ ἐπιτύχουν δμως αὐτὸς οἱ δημοτικισταὶ πρέπει νὰ ἀπαλαχθοῦν ἀπὸ μερικὲς μπουρζουαζικὰς ἔξεις καὶ προλήψεις, γὰρ μετριάσουν ἐπὶ τιγα καιρὸν τὰς Ἀκαδημαϊκὰς συζητήσεις, τὰ ποιήματα καὶ τὰ ρομάντζα καὶ νὰ ἀσχοληθοῦν σοβαρῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἀν καὶ ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἀγνωστα σχεδόν, ἐν τούτοις κατέστησαν ήδη παγτοῦ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα. Ἐάν φανοῦν ἀνίκανοι πρὸς ταῦτο, τότε δεις εἶνε βέβαιοις ἐκ τῶν προτέρων, δτι μέ δλους τους νέους ἀκαδημαϊκοὺς δπαδοὺς ποῦ θὰ ἀποκτοῦν, οὔδεποτε θὰ ἀποτελέσουν σοβαρὰν κοινωνικὴν δύναμιν καὶ μετὰ δεκάδας ἀκόμη ἐτῶν οὔτε μίαν βίδαι τῆς ἐπισήμου μηχανῆς τοῦ κράτους θὰ κατορθώσουν γὰρ μετακινήσουν ἀλλ' ἔγῳ εἶμαι βέβαιος δτι οἱ δημοτικισταὶ καὶ μάλιστα οἱ γεώτεροι ἔξ αὐτῶν ἐπὶ τέλους θὰ καταλάβουν τὴν οὐτοπιστικὴν τακτικὴν των καὶ μέρος αὐτῶν τὸ δημοκρατικότερον, γενναιότερον καὶ συνεπέστερον θὰ ἀγαγκασθῇ τέλος γὰρ εὑρύνῃ τὸν κύκλον τῆς δράσεώς του, εύθὺς ως καταλάβῃ δτι τὸ ζητημα τῆς γλώσσης εἶναι ἀρρήτως συγδεδεμένον μὲ ἀλλα γενικώτερα ζητήματα καὶ ἐπομένως εἶνε ἀδύνατον γὰρ λυθῆ ἀν προηγουμένως δὲν λυθοῦν ἀλλα ζητήματα.

Ἄλλ' ἐπὶ σπουδαίου αὐτοῦ ζητήματος ἐλπίζω μὲ πρώτην εὔκαιριαν γὰρ δμιλήσω περισσότερα ἀπ' εὐθείας μαζί!

των. "Άλλα στοιχεῖα πλὴν τῶν δημοτικιστῶν, ίκανὰ νὰ συντρέξουν εἰς τὴν γενικὴν ἀγαγέννησιν τῆς κοινωνίας μας δύγανται νὰ θεωρηθοῦν όφελος ὥρισμένας ἐννοήται συνθήκας, ἢ φοιτητικὴ νεολαία καὶ δ λοιπὸς μορφωμένος κόσμος. Θεωρῶ περιττὸν νὰ ἀναφέρω τὸ τὸ σπουδαῖον ρόλον ἔπειτε καὶ παῖς εἰ ἢ φοιτητικὴ νεολαία εἰς δλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη, πάντοτε ὑψώνουσα πρώτη τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, πάντοτε μιχομένη εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ πύπτουσα ὑπὲρ τῶν προοδευτικῶν ἴδεωδῶν. Αὐτὸν ἔγγοεῖται εὔχόλως, διότι ποτὸς ἄλλος ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸν ἐνθουσιασμόν, τὴν γενναιότητα, τὴν αὐταπαργησίαν καὶ τὸ προοδευτικόν τῆς νεολαίας; Δὲν θέλω νὰ φέρω παραδείγματα ἢ ἴστορία τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν βρύθει τοιούτων. 'Άλλ' ἢ δρᾶσις τῆς ἴδιας μας νεολαίας μέχρι σήμερον ἔφερε δυστυχῶς παράδοξον καὶ λυπηρὸν χαρακτῆρα, σαφῶς ἀντανακλῶσα τὸ δπισθοδρομικόν καὶ σχολαστικόν πνεῦμα δλου τοῦ ἔθνους. Καὶ αὐτὴ ἔπεισε θῦμα τοῦ ἐλεεινοῦ περιβάλλοντος, τὸ δποτὸν εἶναι ἀδιγάτον νὰ ἐμπνεύσῃ ζωντανὰ ἴδεωδη, ίκανὰ νὰ ίκανοποιεῖσουν τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ πρόσδον φυσικὴν τάσιν τῆς νεανικῆς φύσεως. 'Ως ἐκ τούτου ἢ ἀπαίσιον καὶ πρόωρον ἀδιαφορίαν βλέπει τις εἰς αὐτὴν εἰς δλα ἐν γένει, ἢ συγκεχυμένα ἴδεωδη, περιοριζόμενα εἰς λέξεις μόνον καὶ οὐδέποτε ἔφαρμοζόμενα ἐν τῇ πράξει. Καὶ διν ποτὲ ἔδοκλιμασε νὰ ὑπερασπισθῇ ἴδεωδη τινά, ταῦτα ἡσαν τὰ πλέον παράδοξα, ποὺ ἡμπορεῖ νὰ φαντασθῇ δποσοῦν φιλελεύθερος καὶ προοδευτικὸς ἐγκέφαλος τοῦ 20οῦ αἰώνος. 'Ολα αὐτὰ εἶνε μία ἀσυνείδητος δπισθοδρομικὴ τάσις, προσπαθοῦσα νὰ γυρίσῃ δπίσω τὸν τροχὸν τῆς ἴστορίας, βυζαντινὰ ἔνστικτα καὶ μεσαιωνικὴ λογικὴ, ὑποστηριζόμενη ὑπὸ πληθώρας πνευματικῶν φεουδάλων, τοὺς δποίους ἢ νεολαία ἐκλαμβάνει ώς «σοφοὺς ἀγτιπροσώπους τῆς ἐπιστήμης! Μία παθολογικὴ μανία τὸ νὰ νομίζει τις δτι μὲ λέξεις ἡμπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν πραγματικότητα. 'Αναμφιβόλως τὸ μέγιστον μέρος τῆς νεολαίας μας μέχρι σήμερον ἀκόμη πλέει εἰς τὸν ὠχεαγὸν τῆς μεσαιωνικῆς καὶ βυζαντινῆς σχολαστι-

χότητος, είνε δὲ ἐντελῶς ξένον τῶν γενικῶν προοδευτικῶν τάσεων τοῦ 20οῦ αἰώνος, τὰς δποίας δυσκόλως ἥμπορεῖ νὰ ἔνγονήσῃ διότι τὸ ἀθλιον περιβάλλον τοῦ ἔχη στρεβλώσει τὸ κεφάλι καὶ καταστρέψει πᾶν φυσικὸν αἰσθῆμα πρόδου. Ἡ κατάστασις αὐτὴ δὲν εἷμπορεῖ δύμας νὰ διαρκέσῃ αἰωνίως. Θὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ τέλους ὁ κόρος τῶν μεγάλων λέξεων καὶ ἐπομένως ή ἀντίδρασις. Ποῖος γνωρίζει πόσοι νέοι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐντελῶς ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὸ κενὸν τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς ὑποστάσεως τοῦ περιβάλλοντος δὲν διέρχονται τριχυμίαν ἐν κρανίῳ, μὴ εὑρίσκοντες φυσικὴν διέξοδον ἀπὸ τὸν φαῦλον αὐτὸν κύκλον. Τίς οὖδε πόσοι νέοι δὲν είνε ἔτοιμοι νὰ ἀρχίσουν λογικὴν τιγα κοινωνικὴν δρᾶσιν, δὲν ἐπράξαν δὲ τοῦτο μέχρι σήμερον διότι δσα βλέπουν καὶ ἀκούουν δὲν τοὺς πείθουν, δὲν τοὺς ἐνθουσιάζουν ώς μονομερῆ ἐσφαλμένα, φευδῆ καὶ ἐν πάσει περιπτώσει μὴ ἀντιστοιχοῦντα μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἐπομένως ἥμποροῦμεν νὰ ἐλπίζωμεν, δτι μέρος τῆς γεολαίας, τὸ ὑγιέστερον, ἐφυέστερον, εὔγενέστερον καὶ γενναιότερον θὰ ἀναγκασθῇ θᾶττον ἡ βράδιον νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ θυσιάσῃ τὰς δυνάμεις του πρὸς ἀφύπνισιν, διοργάνωσιν καὶ ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας μας. Τὸ ἵδιον ἥμπορεῖ νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ μορφωμένου κόσμου, δ ὅποιος δὲν ἔχασεν ἀκόμα κάθε ἐνδιαφέρον διὰ τὴν κοινωνίαν μας. Ἀμα τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀρχίσουν τὴν κοινωνικὴν τῶν δρᾶσιν, ἀφ' ἐνδέ μὲν καυτηριάζοντα ἀμειλίκτως τὸ φεῦδος τὰς αὐταπάτας καὶ τὰς προλήψεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ κηρύσσοντα γέα προοδευτικὰ ἴδεώδη, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰώνος συγάμα δὲ σπουδάζοντας τὰς ἀγάγκας τοῦ λαοῦ καὶ ἴδιας τῶν κατωτέρων τάξεων, συντείγοντα εἰς τὴν ἀφύπνισιν καὶ διοργάνωσιν αὐτοῦ πρὸς κοινωνικὴν δρᾶσιν, ἡ ἀναγέννησις μας δύναται τότε γὰ τεωρηθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἔξασφαλισθεῖσα, διότι τὸ ἔδαφος πρὸ πολλοῦ εἶνε ἔτοιμον καὶ ἀναμένει μόνον τὴν σκαπάνην τοῦ γεωργοῦ, δπως δώσῃ πλουσίαν συγκομιδὴν!

(*"Ιδε σχῆμα κοινωνικῆς δράσεως σελ. 63.*)